

že pozůstalost byla i předtím bez dědice. A zde jest tentýž případ, jako při podmíněné substituci. Pozůstalost zůstává celá, poněvadž jest určena pro příštího dědice a z tohoto určení tvoří se z pozůstalostního jmění nadace sui generis.

Stanovisko substituta při povolání za dědice personae futurae závisí od toho, zdali on sám jest persona futura. Není-li persona futura, jest poživitelem a obecním substitutem personae futurae. Dočká-li se pozůstalosti, stane se dědicem ex tempore mortis zůstavitele a do té doby bude míti postavení opatrovníka pozůstalosti. Opatrovník budoucího potomstva není zástupcem, nýbrž pomáhá soudy jakožto vrchno-opatrovníckému ve správě pozůstalosti.

Je-li substitut sám persona futura, rovná se obecnému substitutu povolánému podmíněně a stane se dědicem od doby, kdy byl povolán (§ 22 o. z. o.). Je-li po něm povoláno jeho potomstvo, pak teprve smrtí bez potomků nabude pozůstalosti, pročez pozůstalost jeho společně s jiným jeho majetkem obdrží jeho dědici (§ 645 o. z. o.). Podle toho je-li substitut persona futura, stává se stav nadace jasným již tím okamžikem, kdy přejímá požívání (majetek bez subjektu). Od tohoto okamžiku jest známo, že pozůstalost neměla dosud dědice. Hereditas iacens nastane zatím dříve, než při obyčejné substituci podmíněné. Zůstavitel může obmeziti každého substituta pouze na požívání pozůstalosti i kdyby fideikomisární substituce odpadla tím, že ho vyloučí z pozůstalosti.

(Pokračování.)

Dr. KAREL SUCHOPÁREK:

Vybrané kapitoly z obecní dávký z přírůstku hodnoty nemovitosti.

I.

Ačkoliv pravidla o dávce z přírůstku hodnoty nemovitosti (III. dodatek k vl. n. č. 143/22, novelisovaný vl. n. č. 121/26) platí již pěknou řádku let, ještě dnes se mohou při jejich výkladu vyskytnouti zásadní spory.

Jedním z nich jest výpočet dávký v případě, kdy nabývací převod se stal před 1. lednem 1923, zcizovací převod pak po účinnosti vl. n. č. 121/26.

Až do počátku účinnosti této novely (t. j. do 27. VII. 1926) platil původní progresivní tarif § 12 d. pr. (5, 6, 8, 10, 12, 15, 18, 23, 25%). Novela zavedla změnu potud, že ponechala progresivní tarif pro ony příští převody, u nichž nabývací termín spadá do doby po 31. XII. 1922, kdežto u převodů s nabývacím termínem do 1. I. 1923 byl zaveden tarif dvojí: 5% a 25%.

§ 12 B I. odst. ve znění novely praví: „... 5% při vzestupu hodnoty nad 5% až včetně do 600% nabývací hodnoty zvětšené přípočty § 8; při vzestupu hodnoty nad 600% předepíše se mimo to 25% z částky přírůstku hodnoty, převyšující 600%.“

Srovnáme-li judikáty Bohuslav A-12.296/36, 12.881/37, 13.097/37, vidíme, že ani judikatura nemohla zprvu naléztí správnou cestu, odpovídající stavu zákona.

Nebot § 11, odst. III. a IV. d. pr. říká: „Od přírůstku hodnoty podle svrchu uvedených ustanovení vyšetřeného odpočte se 5% ceny (hodnoty) nabývací zvětšené o přípočty podle § 8, jako část dávce nepodléhající. Zbytek vezme se pak za základ pro vyměření dávký.“

Rovněž § 12 B II., odst. d. pr. jasně říká: „Pro určení procenta dávký jest rozhodným veškerý přírůstek hodnoty, čítajíc v to i část 5% dávce nepodléhající (§ 11)“.

V souhlase s tím stanoví § 3, č. 1 d. pr.: „Od dávký z přírůstku hodnoty jsou dále osvobozeny převody, pokud přírůstek hodnoty nepřesahuje 5% hodnoty nabývací“.

Z těchto ustanovení jasně vyplývá, že prvních 5% přírůstku (t. j. nabývací hodnoty zvětšené o přípočty § 8) dávce vůbec nepodléhá, přesněji jest osvobozeno (arg. § 3 č. 1), další přírůstek nad 5% až včetně do 600% podléhá sazbě 5%, a přírůstek nad 600% jest podroben jen sazbě 25%.

Judikáty Boh. A-12.881/37 a 13.097/37 v důvodech i v právní větě vykládají správně ustanovení zákona. Stejně i Dr. Nešpor ve svém komentáři str. 249.

Naproti tomu judikát Boh. A-12.296/36, ačkoliv z důvodů by se zdálo, že zásadu § 12 d. pr. pochopil, překvapí právní větou, že sazbě 5% podléhá celých 600% přírůstku.

Příklad:

a) správně:

nab. hod. 20. I. 1921	2.000— K
náklady (§ 8 č. 1)	3.000— „
10% (§ 8 č. 2)	200— „
celkem	5.200— K
zciz. hod. 20. VI. 1939	50.000— „
celý přírůstek	44.800— K
přírůstek 600% nab. hod.	31.200— „
5% srážka § 11/III a § 3 č. 1	260— „
takže zbývá 595% přírůstku	30.940— K
5% dávka z nich	1.547— „
25% dávka z přírůstku nad 600%, t. j. z částky 13.600 K	3.400— K
celkem	4.947— K
10% srážka § 12/IV.	494'70 „
zbývá dávka	4.452'30 K

b) nesprávně:

nab. hod. 20. I. 1921	2.000— K
náklady	3.000— K
10%	200— „
celkem	5.200— K
zciz. hod. 20. VI. 1939	50.000— K
celý přírůstek	44.800— K
5% (§ 11/III., § 3 č. 1)	260— „
zbývá	44.540— K
5% dávka ze 600% přírůstku, t. j. z částky 31.200— K	1.560— K
25% dávka ze zbytku přírůstku, t. j. z částky 13.340— K	3.335— K
celkem dávka	4.895— K
10% srážka § 12/IV.	489'50 „
zbývá dávka	4.405'50 K

II.

Ale také nejnovější zákonodárství ovlivnilo dávková pravidla v několika směrech:

1. Nař. č. 175/39 Sb. n. o zákazu zvyšování cen nad jejich stav dne 20. VI. 1939 se vztahuje též na nemovitosti, ale nedotýká se nikterak práva vyměřovacího úřadu šetřiti hodnotu obecnou, má-li úřad pochybnosti o tom, zda zjištěná cena odpovídá obecné hodnotě (§§ 7/I, 9/I d. pr.).

Úřady cenové, přezkoumávající ve správním řízení udanou cenu trhovou, sledují pouze hlediska veřejnoprávní, t. j. snahou po stabilisaci cen a boj proti předražování, nemají však zájmu soukromoprávních, neupozorňujíce smluvní strany na nedocnění nemovitosti.

Je tedy možno a odpovídá stavu zákonodárství, že i za platnosti nař. č. 175/39 cena trhová (směnná), uvedená ve smlouvě, již úřad schválil, nebude odpovídati hodnotě obecné ke dni 20. VI. 1939 a že úřad vyměřovací bude šetřiti hodnotu (§ 17 d. pr.) k tomuto datu, nebo také k tomuto datu.

2. Schvalování převodních smluv a jednání správními úřady podle vl. n. 218/38, 313/38, 26/39, 169/39, 80/40, 461/40 Sb. n.

a) Jest otázkou, zda smluvní (zúčastněné) strany jsou povinny ohlásiti uzavření převodního aktu i před jeho schválením správními úřady.

Podle § 16/I. d. pr. jest každý zcizitel povinen do 14 dnů oznámiti písemně neb protokolárně vyměřovacímu úřadu zcizovací jednání, jež jest základem převodu (§ 1), uvéstí při tom veškeré pro vyměření dávky podstatné skutečnosti a připojití potřebné listiny.

Poněvadž v § 16/I. d. pr. se cituje § 1 d. pr., zdá se, že ohlašovací povinnost stihá stranu až teprve, byl-li převodní akt schválen správními úřady, resp. kdy povinná strana se o schválení nejdříve dozvěděla, neboť jen tehdy jest převodní akt pravoplatně ukončen (§ 1 odst. III. a IV. d. pr.).

b) Ovšem § 23/II. d. pr. mluví o vrácení dávky bez náhradních úroků, bylo-li právní jednání, jež jest základem převodu, pravoplatným soudním nálezem zrušeno, takže by se zdálo, že nejen ohlášení převodního aktu, ale i provedení a skončení vyměřovacího řízení před pravoplatností (schválením) převodního aktu jest možné a správné.

Toto ustanovení se však, podle mého názoru, vztahuje pouze na ony případy, kdy převodní akt již právně účinný byl pozdějším výrokem soudu prohlášen bezúčinným, na př. pro smluvní nezpůsobilost strany, zkrácení přes polovici ceny obecné, závazky ze správy a pod., nesluší mu však rozuměti tak, že též neschválením převodu správním úřadem se vyměřená dávka vrací.

Ad a), b): Zdá se, že nejsprávnější jest ona praxe, jež se spokojuje s ohlášením převodu již schváleného správním úřadem, a nežádá, případně nevynucuje (§ 25 d. pr.) a netrestá (§ 24 d. pr.) neohlášení převodu sice již uzavřeného (perfektního), ale dosud neschváleného a tudíž bezúčinného.

Stalo-li se však ohlášení dosud neschváleného převodu dobrovolně, sluší ovšem mezi „skutečnostmi rozhodnými pro vyměření“ (§ 16/I. d. pr.) uvéstí i běh schvalovacího řízení.

Poněvadž před správním schválením převodu není povinnosti ohlašovací, nelze patrně ani zahajovati vyměřovací řízení výzvou k podání příznání (§ 16/I. i. f. d. pr.), takže zmeškání lhůt nemůže míti kontumačních následků (§ 16/I., § 17/III. d. pr.).

Není-li schválení správního úřadu potřeba (§ 4 vl. n. 218/38), platí ovšem ustanovení § 16/I. d. pr. v plném rozsahu.*)

3. Vl. n. č. 40 z r. 1941 Sb. n. o berních úlevách při odstupování nemovitosti pro účely branné moci.

a) O vyvlastnění k účelům obrany státu (zák. č. 63/35) jsme pojednali v č. 4 ze dne 21. IV. 1938 str. 36 a 37 tohoto listu a dovodili jsme, že nejen převody nemovitostí vyvlastňovacím nálezem, ale i převody smluvní jsou věcně osvobozeny od dávky z přírůstku hodnoty, pokud sledují též účel, jako vyvlastnění, totiž obranu státu (§ 9 cit. zák., § 3 d. prav.). Zájem obrany státu jest nejvyšším myslitelným zájmem veřejným (Boh. A-9/39 v důvodech).

Doplniti sluší, že praxe požadovala vedle potvrzení správních úřadů (min. nár. obrany, Boh. A-14.292) o stavbě, zařízení atd. k účelům obrany státu též potvrzení vyvlastňovacího (t. j. okresního) úřadu o tom, že by došlo k vyvlastnění podle zák. č. 63/35, kdyby nebylo dohody smluvní. (Stejná praxe byla zachována i při vyvlastňování k odstranění komunikačních závad podle § 11 Opatření st. v. č. 291/38 Sb. n.)

Úkoly obrany státu přešly po 15. III. 1939 na Říši, při čemž expropriačním úřadem podle zák. č. 63/35 jest napříště Oberlandrat (Nař. Ř. p. ze dne 11. IV. 1940, str. 162 Věstníku Ř. p. ai 1940).

b) Vl. n. č. 40/41 navazuje na zák. č. 63/35, upravitel poměry, k nimž převody k účelům obrany státu zavdaly podnět.

Tak v § 1 cit. nař. se poskytuje osvobození od všech poplatků listinných a z právních jednání, jakož i od daně z obohacení při vzdání se práv, zajištěných na nemovitostech, odstoupených podle zák. č. 63/35, kdežto §§ 2 a 4 cit. nař. poskytují úlevy na převodním poplatku a dávce z přírůstku hodnoty nemovitosti převodům nemovitostí na osoby (subjekty), jež před tím postoupily své nemovitosti k účelům zák. č. 63/35 Sb. n.

§ 2 nař. praví: „Převody nemovitostí na osoby, jež odstoupily své nemovitosti podle zák. č. 63/35 sb. n., jsou osvobozeny od nemovitostního poplatku, pokud hodnota těchto nemovitostí jest stejná nebo menší, než náhrada za nemovitosti odstoupené. Je-li hodnota nově nabývaných nemovitostí větší, než náhrada za nemovitosti odstoupené, pak je převod podroben nemovitostnímu poplatku jen z rozdílu mezi hodnotou nově nabývaných nemovitostí a náhradou za odstoupené nemovitosti. Při tom z části tohoto rozdílu až do výše třetiny náhrady za odstoupené nemovitosti zapraviti jest nemovitostní poplatek jen 3%, pokud podle platných předpisů nemá se zaplatiti poplatek nižší...“

*) Vázný č. 17.283/40, č. 17.354/40 a č. 17.492/40 praví, že sice podle zásady „Pacta sunt servanda“ strany smluvní jsou až do pravoplatného rozhodnutí okr. úřadu smluvně vázány, a souhlas úřadu správního nenahrazuje ani nedoplnuje projev vůle stran, avšak pravoplatného výměru správního úřadu jest vedle projevu vůle stran potřeba k účinnosti právního jednání, takže před právní mocí výroku správního úřadu nelze převodní akt zaknihovati.

Literatura: Práv. praxe, roč. 39/40, str. 151 a násl., 185 a násl., 281 a násl.

Nás však zajímá § 4 cit. nař., jenž se dotýká dávky z přírůstku hodnoty nemovitosti slovy:

„Ustanovení § 2 věty první platí i pro obecní dávku z přírůstku hodnoty nemovitostí. Je-li obecná hodnota nově nabyvaných nemovitostí větší, než náhrada za nemovitosti odstoupené, snižuje se tato dávka úměrně na částku, odpovídající poměru obecné hodnoty nově nabyvaných nemovitostí k náhradě za nemovitosti odstoupené.“

Úleva od dávky jest tedy dvojí:

1. *Úplné osvobození*, je-li obecná hodnota (zcizovací) nemovitostí nově nabytých menší nebo nejvýše stejná, jako náhrada za nemovitosti odstoupené podle zák. č. 63/35.

2. *Poměrné osvobození*, je-li obecná hodnota (zcizovací) při novém převodu vyšší, než náhrada za odstoupení nemovitostí podle zák. č. 63/35. Dávka se snižuje podle zásady úměry přímé, jak vyplývá z příkladu:

Expropriační náhrada podle zák. č. 63/35 činí 100.000.— K, zcizovací hodnota při novém převodu 250.000.— K, nabývací cena u těchto nemovitostí ke dni 10. I. 1923 pak 120.000.— K.

Nab. cena 10. I. 1923	120.000.— K
10%	12.000.— „
celkem	132.000.— K
zciz. hodn. 20. II. 41 (resp. 20. VI. 39)	250.000.— K
hrubý přírůstek	118.000.— K
5% srážka § 11/III	6.600.— „
zbývá dávce podrobený přírůstek	111.400.— K
dávka 18% (při přírůstku 89%)	20.052.— „
10% srážka § 12/IV.	2.005'20 „
dávka	18.046'80 K

Úměra přímá:

$$18.046 \text{ K } 80 \text{ h} :$$

$$x = 18.046'80 \times 100.000'—$$

$$x = \frac{250.000'— : 100.000'— K}{250.000'— K} = 7.218 \text{ K } 72 \text{ h.}$$

Dávka se tedy úměrně snížila na částku 7.218 K 72 h.

Zákonodárce užívá terminologie „osvobozeny“ od převodního poplatku a od dávky z přírůstku hodnoty, *půjde tedy o nový důvod věcného osvobození* (§ 3 d. prav.), nikoliv o důvod nepodrobení dávce (§ 4 d. pr.).

Nasvědčuje tomu i ustanovení § 4/II. cit. nař., že k osvobození nepřihlíží vyměřovací úřad z moci úřední, nýbrž jen na žádost strany, podanou během řízení vyměřovacího nebo nejpozději ve lhůtě rekursní.*) Zemský výbor může přiznati výhodu i převodu nastalému před účinností tohoto nařízení (3. II. 1941), a to patrně individuálním (konkrétním) správním aktem.

Žádost za úlevu je třeba instruovati *průkazem* § 4/II. a § 3/I. cit. nař., že k převodu nemovitosti

*) Legitimován k žádosti bude zcizitel, neboť jest stranou v řízení vyměřovacím (judik. N. s. s.) a odpovídá nabyvateli převzatšimu omluvně dávku (judik. N. s.).

(novému) došlo jen z důvodů (dřívějšího) odstoupení nemovitosti pro účely branné moci (přesněji: pro účely obrany státu) podle zák. č. 63/35 Sb. n.

Je-li k vydání průkazu tohoto povolán místně příslušný Oberlandrat i při oněch odstúpech, jež se staly do 15. III. 1939, jest sporno. Nařízení samo otázku tu vůbec neupravuje.

Jsem názoru, že průkaz vydaný úřady příslušnými před 15. III. 1939 bude zcela stačiti na průkaz § 3 cit. vl. n., neboť Říše převzala úkoly zák. č. 63/35 až tímto dnem.

ZE DNE

Přeložení. Ministr spravedlnosti přeložil notáře Dr. Josefa Freitingera z Rakovníka do Prahy II.

Jmenování. Ministr spravedlnosti jmenoval kandidáta notářství JUDr. Ladislava Čabana notářem v Ledči nad Sázavou.

Dne 9. března t. r. dožil se sedmdesáti let **JUDr. Jaroslav Čapek**, notář v Praze. Svou notářskou praxi začal v Praze na Smíchově u notáře a předsedy pražské notářské komory Dr. Andresa, maje za sebou již delší soudní a advokátní praxi. V listopadu r. 1907 jmenován byl notářem s úředním sídlem ve Velvarech, pak působil v Kralupech n. Vlt. a na Kladně. Od roku 1920 usadil se v Praze II., Vodičkova 33, kde působí nepřetržitě až do dnešního dne. Záhy se ukázalo, že nově nastoupené pražské notářství musí vybudovati zcela od začátku. Přes tyto počáteční obtíže stal se Dr. Čapek brzy známým a vyhledávaným notářem ve vnitřní Praze. K tomuto úspěchu dopomohly mu jeho společenské vlastnosti a vzácné porozumění pro potřeby praktického života, které mu zjednávaly oblibu v širokých vrstvách obecnstva. Jest o něm známo, že pro svoji znalost sporné agendy právní bývá brán na poradě v nejrůznějších a notářství i velmi vzdálených právních věcech. Tyto přednosti získaly Dr. Čapkovi rozsáhlé známosti a dobrou pověst zvláště v kruzích bankovních a průmyslových na prospěch celého stavu notářského. Oceňujeme-li nyní u příležitosti tohoto vzácného životního jubilea notářskou činnost Dr. Čapka, můžeme právem říci, že jubilant soustřeďuje ve své osobě všechny přednosti, které velkoměstská agenda od notáře vyžaduje. K jeho četným přátelům připojujeme se i my s upřímným přáním pevného zdraví a spokojenosti do dalších let. Dr. B. J.

President Dr. Ponc předsedou **Ústředí českých právníků.** Na valné hromadě dne 24. ledna 1931 byl jednomyslně zvolen president Notářské komory pražské p. Dr. Jaroslav Ponc, notář v Praze-Žižkově, předsedou Ústředí českých právníků. Skutečnost tato je významná ve dvojím směru. Především jest zde po prvé prolomena zásada, že předsedou Ústředí jest universitní profesor právnické fakulty, jimiž byli oba dřívější páni předsedové. Nadto při opuštění této zásady padla první volba právě na příslušníka stavu notářského jako orgánu právní bezpečnosti a pořádku.

Jest ovšem nesporno, že při této volbě rozhodovaly hlavně ohledy na osobnost pana presidenta Dr. Ponce, jehož rozsařnost je celé naší právnické obci zárukou, že v dnešní po-hnuté době povede naši největší právnickou korporaci co nejlépe. Nicméně jest tato volba vyznamenáním a poctou nejen pro našeho milého pana komorního presidenta, nýbrž i pro celý náš notářský stav. Vyslovujeme proto panu presidentu Dr. Poncovi u příležitosti této významné události vděčnost všech našich příslušníků a přání, aby se mu cíl, který si sám při přijetí této volby vytkl, plně zdařil k prospěchu veškerého našeho právnictva.

Z Ústředí českých právníků. Po zvolení pana presidenta notářské komory pražské JUDr. Jaroslava Ponce předsedou Ústředí českých právníků, o kterém referujeme výše, se konala dne 11. února 1941 schůze představenstva, na které byli zvoleni jednomyslně dalšími místopředsedy pan ministr spravedlnosti a náměstek předsedy vlády JUDr. Jaroslav Krejčí a pí JUDr. Anděla Kozáková, notář v Praze; jednatelem byl